

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 27ης Οκτωβρίου 2005¹

1. Η παρούσα αίτηση αναίρεσεως αφορά τον υπολογισμό του αριθμού των συντάξιμων ετών που αναγνωρίστηκαν υπέρ υπαλλήλου του Συμβουλίου σύμφωνα με το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα και κατόπιν μεταφοράς του κατ' αποκοπήν ποσού εξαγοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων της υπαλλήλου αυτής, τα οποία έχει αποκτήσει βάσει εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Θέτει ωστόσο ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα ως προς την ισότητα μεταχειρίσεως.

2. Ο επίδικος υπολογισμός έγινε σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ) και τους κανόνες εφαρμογής τους που θέσπισε το Συμβούλιο.

3. Ενώπιον του Πρωτοδικείου η αναίρεσειουσα προσέβαλε την απόφαση περί υπολογισμού, προτείνοντας την έλλειψη νομιμότητας των διατάξεων αυτών λόγω παραβιάσεως, ιδίως, της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

4. Τα σημεία της νομοθεσίας κατά των οποίων βάλλει η αναίρεσειουσα είναι κυρίως τα ακόλουθα:

— τα ασφαλιστικά ισοδύναμα που χρησιμοποιούνται κατά τον υπολογισμό συνιστούν διάκριση εις βάρος των γυναικών·

— αυτά τα ασφαλιστικά ισοδύναμα εισάγουν επίσης διάκριση λόγω ηλικίας, καθώς επηρεάζουν δυσμενώς τα δικαιώματα όλων των υπαλλήλων όσο η ηλικία προσλήψεως αυτών αυξάνεται και

— οι δύο εκδοχές του μαθηματικού τύπου νομισματικής μετατροπής, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου σε ευρώ ενός ποσού καθορισμένου σε άλλο νόμισμα, μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις μεταχειρίσεως εις βάρος υπαλλήλων που κατέβαλαν εισφορές σε συνταξιοδοτικό σύστημα κράτους μέλους με «ισχυρό» νόμισμα.

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

Νομικό πλαίσιο

σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση και ιδιαίτερα όσον αφορά:

Απαγόρευση διακρίσεων

5. Το άρθρο 12 της Συνθήκης ΕΚ απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας εντός του πεδίου εφαρμογής της.

— το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους πρόσβασης στα συστήματα αυτά,

— την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό των εισφορών,

6. Το άρθρο 141 της Συνθήκης ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση εφαρμογής της αρχής της ισότητας αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία. Επί του προκειμένου ως αμοιβή νοείται κάθε αποδοχή και όφελος που παρέχεται άμεσα ή έμμεσα από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, λόγω της σχέσεως εργασίας.

— τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευομένου προσώπου, και τις προϋποθέσεις διαρκείας και διατηρήσεως του δικαιώματος επί των παροχών.»

7. Η οδηγία 79/7/ΕΟΚ² του Συμβουλίου εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στα εκ του νόμου συστήματα συνταξιοδοτήσεως λόγω ηλικίας. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, προβλέπει ότι:

8. Η οδηγία 86/378/ΕΟΚ³ του Συμβουλίου εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, προβλέπει ότι:

«Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα,

«Υπό τις συνθήκες που καθορίζονται στις ακόλουθες διατάξεις, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την εξάλειψη

2 — Οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160).

3 — Οδηγία 86/378/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισως (ΕΕ 1986, L 225, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 96/97/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 46, σ. 20).

κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, και ιδιαίτερα όσον αφορά:

- το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους υπαγωγής στα συστήματα αυτά·
- την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό των εισφορών·
- τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευόμενου προσώπου, και τις προϋποθέσεις διάρκειας και διατήρησης του δικαιώματος παροχών.»

η) να καθορίσουν διαφορετικά επίπεδα για τις παροχές, εκτός εάν αυτό απαιτείται αναγκαστικά προκειμένου να ληφθούν υπόψη αναλογιστικά στοιχεία υπολογισμού, τα οποία είναι διαφορετικά για τα δύο φύλα, στην περίπτωση συστημάτων με καθορισμένες εισφορές·

Στην περίπτωση συστημάτων με καθορισμένες παροχές χρηματοδοτούμενων με κεφαλαιοποίηση, ορισμένα στοιχεία (παραδείγματα των οποίων διαβιβάζονται συνημμένα) μπορεί να είναι άνισα, στο βαθμό που η ανισότητα των ποσών οφείλεται στις συνέπειες της χρησιμοποίησεως διαφορετικών αναλογιστικών συντελεστών σύμφωνα με το φύλο κατά την εφαρμογή της χρηματοδότησεως του συστήματος·

[...]

9. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1:

«Μεταξύ των διατάξεων που αντιβαίνουν προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης πρέπει να περιληφθούν οι διατάξεις που βασίζονται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, ιδίως σε συσχετισμό με την ύπαρξη γάμου ή την εν γένει οικογενειακή κατάσταση, προκειμένου:

[...]

I - 6772

10. Παραδείγματα στοιχείων που μπορούν να συνεπάγονται ανισότητα, σε ό,τι αφορά τα χρηματοδοτούμενα με κεφαλαιοποίηση συστήματα με καθορισμένες παροχές όπως αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο η', και παρατίθενται σε παράρτημα, περιλαμβάνουν τη «μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων».

11. Πάντως, το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα δεν είναι ούτε εκ του νόμου ούτε

επαγγελματικό σύστημα: θεσπίστηκε με τον ΚΥΚ⁴.

12. Το άρθρο 1α, παράγραφος 1, του ΚΥΚ προέβλεπε, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της προκειμένης υποθέσεως, ότι: «οι υπάλληλοι, κατά την εφαρμογή του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, δικαιούνται ίσης μεταχειρίσεως χωρίς άμεση ή έμμεση αναφορά στη φυλή, στο φύλο, στο σεξουαλικό προσανατολισμό και τις πολιτικές, φιλοσοφικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως που απαιτούν ορισμένη οικογενειακή ή προσωπική κατάσταση»⁵.

Οι σχετικές συνταξιοδοτικές διατάξεις

Γενικά

13. Τα άρθρα 77 επ. του ΚΥΚ θεσπίζουν ένα συνταξιοδοτικό σύστημα για τους υπαλλή-

4 — Κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 259/68 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 1968, περί καθορισμού του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και περί θεσπίσεως ειδικών μέτρων προσωρινώς εφαρμοστέων στους υπαλλήλους της Επιτροπής (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 108), όπως τροποποιήθηκε επανειλημμένα. Το άρθρο 1α θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ) 781/98 του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1998, που τροποποιεί τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Καθεστώς που εφαρμόζεται στο λοιπό προσωπικό των Κοινοτήτων αυτών, σε θέματα ίσης μεταχειρίσεως (ΕΕ 1998, L 113, σ. 4).

5 — Η αντίστοιχη διάταξη που τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2004 είναι το άρθρο 1δ, παράγραφος 1, το οποίο προβλέπει τα εξής: «Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, απαγορεύεται οποιαδήποτε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προελεύσεως, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περυσίας, γέννησης, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

λους, ενώ λεπτομερείς διατάξεις που το διέπουν περιλαμβάνονται στο παράρτημα VIII του ΚΥΚ.

14. Σύμφωνα με το άρθρο 77, το ποσό της συντάξεως ανερχόταν, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ουσιαστικά στο 2% του τελευταίου βασικού μισθού του υπαλλήλου ανά έτος υπηρεσίας, με ανώτατο ύψος το 70% αυτού. Σύμφωνα με το άρθρο 83, οι παροχές βαρύνουν τον προϋπολογισμό των Κοινοτήτων και τα κράτη μέλη εγγυώνται αλληλεγγύως την καταβολή· οι υπάλληλοι όμως συμβάλλουν κατά το ένα τρίτο στη χρηματοδότηση του κόστους του συστήματος.

15. Η εισφορά αυτή γίνεται υπό τη μορφή κρατήσεως από τον μισθό ενός ποσοστού του που είναι κοινό για όλους τους υπαλλήλους και καθορίζεται περιοδικά έτσι ώστε το σύνολο των εισφορών των υπαλλήλων να προσεγγίζει κατά το μέγιστο δυνατό το ένα τρίτο του κόστους των καταβαλλομένων συντάξεων⁶.

6 — Ποσό ίσο του συνολικού εγγράφεται ως «εισφορές του προσωπικού στη χρηματοδότηση του συστήματος συνταξιοδοτήσεως» στο τμήμα εσόδων του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (αν και δεν αποτελεί πραγματικό έσοδο αλλά μάλλον μείωση δαπανών), μαζί με τις μεταφορές και εξαγορές συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, καθώς και τις εισφορές προσωπικού σε περίπτωση αδείας άνευ αποδοχών για προσωπικούς λόγους (που αποτελούν όλες πραγματικά έσοδα). Συγκεκριμένα, είναι το σύνολο όλων αυτών των κατηγοριών που πρέπει να ισούται με το ένα τρίτο του κόστους των καταβαλλομένων συντάξεων, αν και μακράν το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από τις εισφορές εκ μισθών.

16. Το άρθρο 83, παράγραφος 4⁷, του ΚΥΚ προέβλεπε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ότι:

«Αν η ασφαλιστική αποτίμηση του συστήματος συνταξιοδότησεως που πραγματοποιείται από έναν ή περισσότερους ειδικευμένους εμπειρογνώμονες, κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου, αποδεικνύει ότι το ποσοστό συνεισφοράς των υπαλλήλων είναι ανεπαρκές για την εξασφάλιση της χρηματοδότησεως του ενός τρίτου των προβλεπόμενων παροχών στο σύστημα συνταξιοδότησεως, οι αρμόδιες επί του προϋπολογισμού αρχές [...] καθορίζουν τις τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στο ποσοστό των συνεισφορών ή στην ηλικία συνταξιοδότησεως.»

Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στο κοινοτικό σύστημα

17. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, το άρθρο 11, παράγραφος 2, του παραρτήματος VIII προέβλεπε τα ακόλουθα:

«Ο υπάλληλος που εισέρχεται στην υπηρεσία των Κοινοτήτων:

— μετά τη λήξη των καθηκόντων του σε διοίκηση, σε εθνικό ή διεθνή οργανισμό ή

— μετά την άσκηση μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας,

έχει την ευχέρεια, κατά τον χρόνο της μονιμοποίησώς του, να ενεργήσει ώστε να καταβληθεί στις Κοινότητες είτε το ασφαλιστικό ισοδύναμο είτε το κατά αποκοπήν ποσό της εξαγοράς ^[8] των δικαιωμάτων συντάξεως αρχαιότητας που έχει αποκτήσει βάσει των προαναφερομένων δραστηριοτήτων.

Σε παρόμοια περίπτωση, το όργανο στο οποίο υπηρετεί ο υπάλληλος καθορίζει, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό μονιμοποίησεως, τον αριθμό των συνταξίμων ετών που συνυπολογίζει σύμφωνα με το καθεστώς που τον διέπει, δυνάμει του χρόνου προϋπηρεσίας βάσει του ποσού του ασφαλιστικού ισοδυνάμου ή του κατ' αποκοπήν ποσού της εξαγοράς.»

Υπολογισμός των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κατόπιν μεταφοράς

18. Οι γενικοί κανόνες εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 2, του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ είναι κατ' ουσίαν κοινοί

7 — Έχει πλέον καταργηθεί και αντικατασταθεί από το άρθρο 83α, αναλυτικές διατάξεις εφαρμογής του οποίου, περιλαμβανομένων και αυτών που προβλέπουν ανά πενταετία ασφαλιστική αποτίμηση από τη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat), περιέχονται στο παράρτημα XII.

8 — Αυτός ο μάλλον ασαφής, στην αγγλική, όρος φαίνεται να είναι άγνωστος πέραν του ΚΥΚ και αποτελεί προφανώς απόδοση του γαλλικού όρου «forfait de rachat». Είναι πιθανώς καλύτερο να νοηθεί ως η κατ' αποκοπήν αξία των κερτημένων δικαιωμάτων ενός ατόμου στο πλαίσιο ενός συνταξιοδοτικού συστήματος.

στα διάφορα κοινοτικά όργανα. Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, των κανόνων που θέσπισε το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 1992, ο αριθμός των συνταξίμων ετών που αναγνωρίζονται υπολογίζεται βάσει του συνολικού ποσού που μεταφέρεται, μετά την αφαίρεση τόκων σε ποσοστό 3,5% ετησίως για την περίοδο από την ημερομηνία μονιμοποιήσεως του υπαλλήλου μέχρι και την ημερομηνία υλοποίησης της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων (εξαιρουμένων των περιόδων κατά τις οποίες το ποσό δεν αναπροσαρμόστηκε ή οι τόκοι δεν αυξήθηκαν στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος από το οποίο γίνεται η μεταφορά).

[...]»

19. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, των γενικών κανόνων εφαρμογής του Συμβουλίου προβλέπει, καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένω, ότι:

«Ο αριθμός συνταξίμων ετών που αναγνωρίζονται υπολογίζεται διά της μετατροπής:

— του ποσού που μεταφέρεται (Π) σε μια υποθετική σύνταξη (Σ), η οποία ποικίλλει αναλόγως των ασφαλιστικών ισοδυνάμων (Ι) που καθορίζονται από τις αρμόδιες για τον προϋπολογισμό αρχές σύμφωνα με το άρθρο 39 του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ [...], βάσει του μαθηματικού τύπου $\Sigma = \Pi / \text{I}$,

— της συντάξεως αυτής (Σ) σε συντάξιμα έτη κατά την έννοια του ΚΥΚ (Ε) σύμφωνα με τον ετήσιο βασικό μισθό (Μ) που αντιστοιχεί στο βαθμό μονιμοποίησης του υπαλλήλου [...], βάσει του μαθηματικού τύπου $E = \Sigma \times 100 / \text{M} \times 2$.

20. Τα προς χρήση ασφαλιστικά ισοδύναμα, που εμφανίζονται στο παράρτημα II των κανόνων εφαρμογής, είναι σε όλες τις περιπτώσεις υψηλότερα για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες, αντικατοπτρίζονται τη διαφοροποίηση στις στατιστικές για το προσδόκιμο ζωής. Τα ισοδύναμα, και η διαφορά μεταξύ αυτών που εφαρμόζονται στους άνδρες και αυτών που εφαρμόζονται στις γυναίκες, αυξάνονται με την ηλικία.

21. Από τους ανωτέρω μαθηματικούς τύπους διαπιστώνεται ότι, για ένα ορισμένο ποσό Π που μεταφέρεται, η θεωρητική σύνταξη Σ μειώνεται όσο το ασφαλιστικό ισοδύναμο Ι αυξάνεται, καθώς η Σ ισούται με το Π διαιρούμενο διά του Ι. Επιπροσθέτως, ο αριθμός των συνταξίμων ετών Ε μειώνεται όσο ο βασικός μισθός στον βαθμό μονιμοποιήσεως Μ αυξάνεται, καθώς ο Ε είναι στην πραγματικότητα πολλαπλάσιο του Σ διαιρούμενο διά του Μ.

Μαθηματικοί τύποι νομισματικής μετατροπής

22. Το άρθρο 10, παράγραφος 4, των ιδίων κανόνων εφαρμογής αφορά τη διαδικασία μετατροπής του μεταφερομένου ποσού, όταν τούτο εκφράζεται σε νόμισμα διάφορο, αρχικά, του βελγικού φράγκου (και σήμερα του ευρώ). Οι σχετικές διατάξεις βρίσκονται

στην τρίτη και τέταρτη υποπαράγραφο του άρθρου 10, παράγραφος 4, στοιχείο β', και ορίζουν τα ακόλουθα:

«το επιμέρους ποσό που αντιστοιχεί στην περίοδο μετά την 31η Δεκεμβρίου 1971 θα μετατρέπεται επί τη βάσει της μέσης αναπροσαρμοσμένης τιμής που καθορίστηκε από την Επιτροπή για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1972 μέχρι την ημερομηνία μονιμοποίησης του υπαλλήλου [...]

Εντούτοις, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου [...], το ποσό (Π) που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό θα μετατρέπεται επί τη βάσει της αναπροσαρμοσμένης τιμής που είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία μεταφοράς. Σε αυτή την περίπτωση ο μισθός (Μ) και το ασφαλιστικό στατιστικό ισοδύναμο (Ι) που θα ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό των συνταξίμων ετών που θα αναγνωρισθούν θα είναι η αμοιβή που αντιστοιχεί στο βαθμό μονιμοποίησης του υπαλλήλου [...] όπως αυτή ισχύει την ημερομηνία μεταφοράς και το ασφαλιστικό [στατιστικό] ισοδύναμο που θα αντιστοιχεί στην [...] ηλικία του υπαλλήλου κατά την αυτή ημερομηνία.»

23. Ο πρώτος από αυτούς τους μαθηματικούς τύπους μετατροπής έχει αναφερθεί στην παρούσα δίκη ως «εκδοχή (i)» και ο δεύτερος ως «εκδοχή (ii)».

24. Εάν η αξία του νομίματος από το οποίο μεταφέρεται το ποσό Π έχει μειωθεί σε σχέση με το νόμισμα προς το οποίο συντελείται η μετατροπή, κατά τη διάρκεια της περιόδου καταβολής των εισφορών στο

προηγούμενο συνταξιοδοτικό σύστημα, ο οικείος υπάλληλος μπορεί να βρεθεί σε μειονεκτική θέση. Η εκδοχή (i) αποσκοπεί επομένως στο να μετριάσει τη συνέπεια αυτή καθώς θέτει σε εφαρμογή για την οικεία περίοδο μια μέση ισοτιμία. Η εκδοχή (ii) επιτρέπει εντούτοις στον υπάλληλο να επιλέξει την ισοτιμία που ισχύει κατά την ημερομηνία μεταφοράς, επιλογή πιθανώς πιο ευνοϊκή εφόσον η αξία του αρχικού νομίματος έχει αυξηθεί, μολονότι το πλεονέκτημα μπορεί μέχρι ενός βαθμού να ισοσταθμισθεί επειδή ο μισθός Μ και το ασφαλιστικό ισοδύναμο Ι υπολογίζονται κατά την ημερομηνία μεταφοράς και μπορεί συνεπώς να είναι υψηλότεροι από αυτούς που ίσχυαν κατά την ημερομηνία μονιμοποίησης.

Πραγματικά περιστατικά και διοικητική διαδικασία

25. Η M.-L. Lindorfer, αναιρεσείουσα στην προκειμένη υπόθεση, είναι Αυστριακή υπήκοος που κατέστη δόκιμη υπάλληλος του Συμβουλίου τον Σεπτέμβριο του 1996 και μονιμοποιήθηκε με βαθμό A5 τον Ιούνιο του 1997.

26. Προτού προσληφθεί στο Συμβούλιο, είχε εργασθεί και κατέβαλλε εισφορές σε συνταξιοδοτικό σύστημα στην Αυστρία επί 13 έτη και τρεις μήνες. Το 1999 και 2000 προέβη στις σχετικές ενέργειες προκειμένου να μεταφέρει στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που είχε θεμελιώσει λόγω της εργασίας της στην Αυστρία. Στις 7 Νοεμβρίου 2000, έλαβε

έγγραφο ειδοποίηση («η προσβαλλόμενη απόφαση») ⁹ η οποία την ενημέρωνε σχετικά με τον αριθμό συνταξίμων ετών τα οποία θα της αναγνωρίζονταν. Είχαν χρησιμοποιηθεί τα ανωτέρω αναφερθέντα ασφαλιστικά ισοδύναμα, καθώς και η εκδοχή (ii) προκειμένου περί της νομισματικής μετατροπής, δίδοντας ως αποτέλεσμα ένα σύνολο πέντε αναγνωριζόμενων συνταξίμων ετών, πέντε μηνών και οκτώ ημερών.

27. Η Μ.-L. Lindorfer υπέβαλε ένσταση κατά της απόφασεως αυτής, επικαλούμενη έλλειψη νομιμότητας των άρθρων 11, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 10, παράγραφοι 3 και 4, των κανόνων εφαρμογής, διότι αντιβαίνουν σε δικαιώματα και αρχές που αναγνωρίζονται από το κοινοτικό δίκαιο και συνεπώς πρέπει να μην εφαρμοστούν. Η ένσταση απορρίφθηκε στις 31 Μαΐου 2001 και η Μ.-L. Lindorfer άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ¹⁰.

Αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

28. Με την προσφυγή αυτή, η Μ.-L. Lindorfer προέβαλε εκ νέου την έλλειψη νομιμότητας των άρθρων 11, παράγραφος 2, του ΚΥΚ και 10, παράγραφοι 3 και 4, των γενικών κανόνων εφαρμογής. Δεν είναι, πάντως, αναγκαίο να εξετασθούν οι πτυχές της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως αναφορικά με την ανωτέρω προσφυγή, δεδομέ-

νου ότι η αίτηση αναιρέσεως βάλλει απλώς κατά του τρόπου με τον οποίο το Πρωτοδικείο εξέτασε ορισμένα από τα επιχειρήματά της ως προς τους κανόνες εφαρμογής. Τα σχετικά εδάφια μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως.

Αναφορά στην ηλικία και στον μισθό κατά τον υπολογισμό

29. Η Μ.-L. Lindorfer προέβαλε τον ισχυρισμό ότι ο υπολογισμός κατά την εκδοχή (ii) αναφέρεται στην ηλικία του υπαλλήλου και τον μισθό του κατά την ημερομηνία μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και όχι κατά την ημερομηνία μονιμοποίησης, όπως στην εκδοχή (i), συνιστώντας διάκριση μεταξύ των υπαλλήλων αναλόγως της χρησιμοποιούμενης εκδοχής.

30. Το Πρωτοδικείο εξέτασε το επιχείρημα αυτό αρχικά στη σκέψη 69 της αποφάσεώς του. Βασίσθηκε —όπως ισχυρίσθηκε η αναιρεσείουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση— σε εσφαλμένη ανάγνωση του άρθρου 10, παράγραφος 4, στοιχείο β', των κανόνων εφαρμογής, σύμφωνα με το οποίο ο μισθός που λαμβάνεται υπόψη είναι αυτός του βαθμού με τον οποίο μονιμοποιήθηκε ο υπάλληλος, αναπροσαρμοσμένος με αναγωγή στην ημερομηνία υλοποίησης της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, και όχι ο μισθός που αντιστοιχεί στον βαθμό που έχει ο υπάλληλος κατά την εν λόγω ημερομηνία.

⁹ — Με ημερομηνία 3 Νοεμβρίου 2000.

¹⁰ — Απόφαση της 18ης Μαρτίου 2004, υπόθεση T-204/01, Lindorfer κατά Συμβουλίου (Συλλογή Υπ.Υπ. 2004, σ. I-A-83 και II-361).

31. Εν συνεχεία, με τις σκέψεις 88 και 89, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι είναι λογικό για την εκδοχή (ii) η ηλικία και ο μισθός να είναι αυτοί της ημερομηνίας μεταφοράς, ενώ στο πλαίσιο της εκδοχής (i) να εξετάζονται όλες οι παράμετροι με αναφορά στην ίδια ημερομηνία (αυτήν της μονιμοποίησεως), επισημαίνοντας ότι στο πλαίσιο της εκδοχής (i) αφαιρείται τόκος 3,5% ετησίως από το ποσό που μεταφέρεται για την περίοδο από την ημερομηνία μονιμοποίησης του υπαλλήλου μέχρι την ημερομηνία της υλοποίησης της μεταφοράς (εξαιρουμένων των περιόδων κατά τις οποίες το ποσό δεν αναπροσαρμόστηκε ή οι τόκοι δεν αυξήθηκαν στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος από το οποίο γίνεται η μεταφορά), ενώ ουδείς τόκος αφαιρείται εάν εφαρμοσθεί η εκδοχή (ii).

Μετατροπή από «ισχυρά» και «ασθενή» νομίσματα

32. Η M.-L. Lindorfer ισχυρίζεται ότι η συνήθης εφαρμογή της εκδοχής (i) προκειμένου περί μετατροπής από «ασθενές» νόμισμα και της εκδοχής (ii) προκειμένου περί μετατροπής από «ισχυρό» νόμισμα καταλήγει στην αναγνώριση περισσότερων συνταξίμων ετών στην πρώτη περίπτωση παρά στη δεύτερη, εναντίον της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

33. Το Πρωτοδικείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό με τις σκέψεις 76 και 77 της αποφάσεώς του, ουσιαστικά με τη διαπίστωσή ότι τα αναλυτικά αριθμητικά στοιχεία

που προσκόμισε η αναιρεσείουσα δεν ήταν μεταξύ τους συγκρίσιμα, καθώς οι καταστάσεις που συγκρίθηκαν με τη δική της διέφεραν ως προς τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της ηλικίας, του φύλου και του βαθμού προσλήψεως και διαστρεβλώθηκαν από τη χρήση ασυμβίβαστων μεταξύ τους υποθέσεων· επιπροσθέτως, η επίπτωση κατά της οποίας έβαλε η αναιρεσείουσα δεν αποτελούσε συνέπεια των δύο εκδοχών που περιέχουν οι κανόνες εφαρμογής, αλλά αυτών τούτων των νομισματικών διακυμάνσεων.

Εφαρμογή των ασφαλιστικών ισοδυνάμων

34. Η M.-L. Lindorfer προέβαλε το επιχείρημα ότι η εφαρμογή των ασφαλιστικών ισοδυνάμων κατά τον υπολογισμό σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 3, των κανόνων εφαρμογής δημιουργεί διάκριση λόγω φύλου και ηλικίας, καθώς αυτά είναι υψηλότερα για τις γυναίκες και αυξάνονται αναλόγως της ηλικίας του υπαλλήλου. Αυτή η διαφορά μεταχειρίσεως δεν αιτιολογείται αντικειμενικά ούτε και απαιτείται από το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα, το οποίο δεν κάνει λόγο για τέτοια ασφαλιστικά ισοδύναμα σε σχέση με τις εισφορές που κρατούνται από τους μισθούς του υπαλλήλου ή την ηλικία συνταξιοδότησεως.

35. Το Πρωτοδικείο εξέτασε τα ως άνω επιχειρήματα στις σκέψεις 82 και 83 της αποφάσεώς του. Πρώτον, με τη σκέψη 82 αποφάνθηκε ότι ένας υπάλληλος που μεταφέρει συνταξιοδοτικά δικαιώματα κεκτημένα εκτός Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων βρίσκεται σε θέση αντικειμενικά διαφορετική από αυτήν του υπαλλήλου που καταβάλλει εισφορές στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα λόγω της εργασίας του σε κοινοτικό όργανο.

36. Η σκέψη 83 έχει ως εξής¹¹:

«Δεύτερον, και σε κάθε περίπτωση, η χρήση παραμέτρων που διαφοροποιούνται αναλόγως του φύλου και της ηλικίας προκειμένου να υπολογισθεί ο αριθμός των πρόσθετων συνταξίμων ετών που αναγνωρίζονται δικαιολογείται αντικειμενικά από την αναγκαιότητα διασφάλισης υγιούς οικονομικής διαχείρισης του κοινοτικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Υπάλληλος που, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 2, του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, μεταφέρει στον κοινοτικό προϋπολογισμό το ασφαλιστικό ισοδύναμο ή το κατ' αποκοπή ποσό εξαγοράς συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κεκτημένων προ της εισόδου του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων, λαμβάνει ως αντάλλαγμα δικαίωμα σε μελλοντικές παροχές στο πλαίσιο του κοινοτικού συνταξιοδοτικού

προγράμματος, με τη μορφή της αναγνώρισης προσθέτων συνταξίμων ετών, η δε έκταση του δικαιώματος αυτού εξαρτάται από τον αριθμό των πρόσθετων συνταξίμων ετών. Προκειμένου να καθορίσει την τρέχουσα αξία του δικαιώματος αυτού, το οικείο κοινοτικό όργανο οφείλει να λάβει υπόψη σειρά παραμέτρων που περιλαμβάνουν την πιθανή χρονική διάρκεια κατά την οποία το κεφάλαιο που μεταφέρθηκε θα εμφανίζεται στον κοινοτικό προϋπολογισμό, την αναμενόμενη εξέλιξη της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου, την πιθανότητα να του καταβληθούν οι παροχές αυτές και την πιθανή διάρκεια κατά την οποία θα καταβάλλονται οι εν λόγω παροχές. Είναι προφανές ότι οι ως άνω παράμετροι εξαρτώνται ιδίως από το φύλο και την ηλικία κατά τη στιγμή της ένταξης στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα του ενδιαφερομένου υπαλλήλου. Αφενός, είναι στατιστικά αποδεδειγμένο ότι οι γυναίκες ζουν περισσότερο από τους άνδρες. Αφετέρου, η πιθανότητα να αποβιώσει πριν να φθάσει σε ηλικία συνταξιοδότησεως είναι μεγαλύτερη για ένα άτομο που προσλαμβάνεται στην Κοινότητα πολύ νωρίτερα από την ηλικία αυτή από ότι για κάποιον που προσλαμβάνεται σε ηλικία εγγύτερη αυτής στην οποία θα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει συνταξιοδοτικές παροχές. Επιπλέον, ένα τέτοιο άτομο [που προσλαμβάνεται σε νεαρή ηλικία] καταλείπει το κεφάλαιο που μεταφέρθηκε στη διάθεση του κοινοτικού προϋπολογισμού για μεγαλύτερο διάστημα από ότι ένας υπάλληλος που βρίσκεται πλησιέστερα στην ηλικία συνταξιοδότησεως. Με άλλα λόγια, παράμετροι όπως η διάρκεια υπηρεσίας μεταξύ των χρονικών σημείων της προσλήψεως και της συνταξιοδότησεως και η πιθανή, στατιστικά υπολογισμένη, διάρκεια λήψεως της συντάξεως αρχαιότητας από τον υπάλληλο ασκούν άμεση επίδραση στην οικονομική ευθύνη της Κοινότητας έναντι κάθε υπαλλήλου ατομικά και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του κοινοτικού συνταξιοδοτικού συστήματος απαιτεί να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν δεό-

11 — Η απόφαση υπάρχει μόνο στο κείμενο της γλώσσας του πρωτοτύπου, δηλ. της γαλλικής.

ντως οι παράμετροι αυτοί. Δίκαια, επομένως, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη, στο μαθηματικό τύπο μετατροπής, στατιστικούς παράγοντες που συνδέονται με την ηλικία και το φύλο του υπαλλήλου.»

Εκτίμηση

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

37. Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως κατά της ως άνω αποφάσεως η M.-L. Lindorfer ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι, στα ανωτέρω συνοψισθέντα ή παρατεθέντα εδάφια, το Πρωτοδικείο δεν εφάρμοσε ορθώς την απαγόρευση διακρίσεων (με αναφορά μεταξύ άλλων στο άρθρο 141 της Συνθήκης ΕΚ) ούτε αιτιολόγησε δεόντως τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε. Η αναιρεσείουσα διατυπώνει τις αιτιάσεις αυτές ξεχωριστά για κάθε ένα από τα σχετικά εδάφια. Το Συμβούλιο θεωρεί τα εδάφια ως ένα σύνολο, αντικρούοντας πρώτα την αιτίαση περί απαγορεύσεως των διακρίσεων και ακολουθώντας την προβαλλόμενη ανεπάρκεια αιτιολογίας.

38. Το Δικαστήριο, επί αιτήσεως αναιρέσεως, δεν επανεξετάζει το σύνολο της υποθέσεως ούτε εξετάζει αυτεπαγγέλτως σημεία της αποφάσεως —εκτός πιθανώς αυτών που εγείρουν ζητήματα δημοσίας τάξεως— κατά των οποίων δεν βάλλει ο αναιρεσείων. Αποστολή του είναι κυρίως να εξετάσει έναν προς έναν τους προβληθέντες λόγους αναιρέσεως και να αποφανθεί για το αν είναι βάσιμοι.

39. Στην παρούσα υπόθεση δυσκολεύομαι κάπως να ακολουθήσω αυστηρά την ως άνω προσέγγιση, δεδομένου του τρόπου με τον οποίο εξέθεσαν τα επιχειρήματά τους η αναιρεσείουσα και το αναιρεσιβαλλόμενο. Κρίνω προτιμητέα την αναδιάρθρωση, μέχρι ενός βαθμού, των λόγων αναιρέσεως κατά την εξέταση του αν η αναιρεσείουσα εντόπισε τυχόν πλάνη περί το δίκαιο ή πλημμέλειες στην αιτιολογία του Πρωτοδικείου.

40. Κατ' ουσίαν, ο ισχυρισμός της M.-L. Lindorfer πρωτοδίκως ήταν ότι οι κανόνες εφαρμογής ενείχαν παράνομη διάκριση λόγω φύλου, ηλικίας και ιθαγένειας (σε ό,τι αφορά την τελευταία, η διάκριση μπορεί να απορρέει από τη διαφορετική αντιμετώπιση των διαφόρων εθνικών νομισμάτων) και διάκριση απορρέουσα από τον καθορισμό της ηλικίας και του μισθού σε διαφορετικά χρονικά σημεία, αναλόγως της εκδοχής του εφαρμοστέου μαθηματικού τύπου νομισματικής μετατροπής. Η αναιρεσείουσα επικαλείται σήμερα ανεπάρκειες της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως προς όλους τους λόγους αναιρέσεως. Θα τους εξετάσω κατά σειρά.

Διάκριση λόγω φύλου

41. Στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως, η M.-L. Lindorfer επικαλέσθηκε το άρθρο

141 της Συνθήκης ΕΚ και διάφορες οδηγίες του Συμβουλίου περί ίσης μεταχειρίσεως. Πάντως, επικαλείται επίσης παραβίαση της γενικής αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων —αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ή της ισότητας— επί της οποίας στηρίξε την προσφυγή της πρωτοδίκως.

42. Η ίση μεταχείριση αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές που προστατεύονται από την κοινοτική έννομη τάξη, ειδικότερη έκφραση της οποίας είναι το άρθρο 141 της Συνθήκης ΕΚ¹². Η αρχή της ισότητας αμοιβής που κατοχυρώνεται στο άρθρο αυτό σχετίζεται με τον ισχυρισμό της M.-L. Lindorfer, δεδομένου ότι οι συντάξεις αποτελούν μια μορφή ετεροχρονισμένης αμοιβής καθόσον καταβάλλονται δυνάμει προϋφισταμένης σχέσεως εργασίας¹³. Μολονότι το άρθρο της Συνθήκης, όπως και οι προαναφερθείσες οδηγίες, επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη και όχι στα κοινοτικά όργανα, είναι σαφές ότι θα υφίστατο अपαράδεκτη νομική ανακολουθία αν τα όργανα είχαν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε διακρίσεις που απαγορεύονται στα κράτη μέλη.

12 — Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 30ής Απριλίου 1996, C-13/94, Ρ κατά S και Cornwall County Council (Συλλογή 1996, σ. I-2143, σκέψη 18)· απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-270/97 και C-271/97, Sievers και Schrage (Συλλογή 2000, σ. I-929, σκέψεις 56 και 57)· και απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2004, C-256/01, Allonby (Συλλογή 2004, σ. I-873, σκέψη 65).

13 — Βλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, C-4/02 και C-5/02, Schönheit και Becker (Συλλογή 2003, σ. I-12575, σκέψεις 56 έως 59, καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης στις υποθέσεις Razzouk και Beydoun¹⁴ ότι «στις σχέσεις μεταξύ των κοινοτικών οργάνων [...] και των υπαλλήλων τους [...] οι απαιτήσεις που επιβάλλει η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως δεν περιορίζονται καθόλου στις απαιτήσεις που προκύπτουν από το άρθρο [141 της Συνθήκης ΕΚ] ή τις κοινοτικές οδηγίες που θεσπίστηκαν στον τομέα αυτόν». Στην υπόθεση Weiser¹⁵ επιβεβαίωσε ότι η γενική αρχή πρέπει να τηρείται ειδικά σε σχέση με τους κανόνες που διέπουν τη μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στο κοινοτικό σύστημα.

44. Ακόμη μεγαλύτερη σημασία έχει η σαφής απαίτηση περί «ίσης μεταχειρίσεως [...] χωρίς [...] αναφορά [...] στο [...] φύλο» στο [πρώην] άρθρο 1α, παράγραφος 1, του ΚΥΚ¹⁶, μολονότι δεν έγινε ρητή επίκληση της διατάξεως αυτής κατά τη διαδικασία.

45. Η φερόμενη διάκριση απορρέει από τη χρήση αναλογιστικών συντελεστών που λειτουργούν εις βάρος των γυναικών, επειδή, στατιστικά, οι γυναίκες ζουν κατά μέσον όρο περισσότερο από τους άνδρες.

14 — Απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984, 75/82 και 117/82 (Συλλογή 1984, σ. 1509, σκέψη 17)· βλ., για μια πρόσφατη επιβεβαίωση [της νομολογίας αυτής] από το Πρωτοδικείο, απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2003, T-181/01, Hectors (Συλλογή Υπ.Υπ. 2003, σ. I-A-19 και II-103).

15 — Απόφαση της 14ης Ιουνίου 1990, C-37/89 (Συλλογή 1990, σ. I-2395, σκέψη 13).

16 — Βλ. σημείο 12 και υποσημείωση 5 ανωτέρω.

46. Στη σκέψη 83 της αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η διαφορά μεταχειρίσεως edικαιολογείτο αντικειμενικά από την ανάγκη διασφαλίσεως της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως του συνταξιοδοτικού συστήματος, καθώς ένας από τους συντελεστές των αναγκαιών για τον σκοπό αυτό υπολογισμών είναι η πιθανή χρονική περίοδος καταβολής των παροχών, η οποία είναι στατιστικά μεγαλύτερη στην περίπτωση των γυναικών.

47. Η M.-L. Lindorfer ενίσταται επισημαίνοντας ότι δεν υφίσταται αντίστοιχη διαφοροποιημένη μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τις εισφορές που κρατούνται από τους μισθούς των εν ενεργεία υπαλλήλων. Ωστόσο και αυτές οι εισφορές πρέπει να υπολογίζονται με στόχο τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, λαμβάνοντας υπόψη ασφαλιστικές αποτιμήσεις¹⁷. Συνεπώς, η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του συνταξιοδοτικού συστήματος δεν είναι δυνατό να απαιτεί τη διακριτική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών υπαλλήλων ως προς τις εισφορές με τη μορφή μεταφορών από άλλα συνταξιοδοτικά συστήματα.

48. Επί της ουσίας, το επιχείρημα αυτό με βρίσκει σύμφωνο.

49. Πρώτον, η ανάγκη χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως που απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη η πιθανή διάρκεια της χρονικής

περιόδου καταβολής των συντάξεων δεν μπορεί να απαιτεί αυτή καθεαυτήν μια διαφορά μεταχειρίσεως αναφορικά με τις μεταφορές συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Εάν τα διάφορα ασφαλιστικά ισοδύναμα για άνδρες και γυναίκες σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη ηλικία εξομοιώνονταν σε ένα κοινό για τα δύο φύλα ασφαλιστικό ισοδύναμο —όπως φαίνεται να συμβαίνει στις περιπτώσεις προσαρμογών επί των αναλογιών των εισφορών— στους άνδρες θα αναγνωρίζονταν ελαφρώς λιγότερα πρόσθετα συντάξιμα έτη απ' ό,τι σήμερα για τη μεταφορά ορισμένου ποσού και στις γυναίκες ελαφρώς περισσότερα, πλην όμως τα έσοδα και οι δαπάνες του συστήματος θα παρέμεναν αναλλοίωτα¹⁸.

50. Δεύτερον, ακόμη και αν μια διαφορετική αντιστοιχία μεταξύ των εισφορών και παροχών για άνδρες και γυναίκες μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει διαφορών ως προς το προσδόκιμο ζωής, τέτοιου είδους δικαιολογία δεν θα μπορούσε να ισχύει μόνο για τον έναν από τους δύο τύπους εισφορών, εκτός κι αν ήταν περαιτέρω δυνατό να αποδειχθεί ότι δεν υφίστανται αντικειμενικές διαφορές μεταξύ των δύο, παραδοχή που θα καθιστούσε τη δικαιολογία ισχυρή μόνο για τον έναν εξ αυτών.

51. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνει απλώς με τη σκέψη 82 ότι ο υπάλληλος που μεταφέρει κτηθέντα εκτός

18 — Πράγματι, αν οι ισχύοντες κανόνες θεωρηθούν ότι πάσχουν έλλειψη νομιμότητας, θα σημειωθεί μια παροδική αύξηση του κόστους αυτό, ωστόσο, δεν θα οφείλεται στη δημοσιονομική διαχείριση του συστήματος, αλλά στην αρχική αποτυχία διασφαλίσεως χρηστής νομικής διαχειρίσεως.

17 — Άρθρο 83, παράγραφος 4, του ΚΥΚ· βλ. σημείο 16 ανωτέρω.

Κοινοτήτων συνταξιοδοτικά δικαιώματα βρίσκονται σε αντικειμενικά διαφορετική θέση από αυτόν που εισφέρει στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα λόγω της σχέσεως εργασίας σε κοινοτικό όργανο. Κατά την M.-L. Lindorfer, αυτό δεν αποτελεί επαρκή εξήγηση και η τοποθέτησή της με βρίσκει σύμφωνο.

σεως χωρίς αναφορά στο φύλο, θα χρειαζόταν, κατά τη γνώμη μου, μια όλως ισχυρή δικαιολογία της επίμαχης διαφορετικής μεταχειρίσεως, αμφιβάλλω δε για το αν αυτή επιδέχεται νομικής αιτιολογίας.

52. Μολονότι είναι όντως δυνατό οι μεταφορές συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων να διαφέρουν αντικειμενικά από τις εισφορές εκ μισθών, εντούτοις ούτε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ούτε το Συμβούλιο παρέχουν με τους ισχυρισμούς τους κάποια εξήγηση για το πώς οι διαφορές σχετίζονται με το ζήτημα των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών υπαλλήλων.

55. Δεν πρόκειται για περίπτωση έμμεσης διακρίσεως, αλλά για άμεση διάκριση λόγω φύλου. Με άλλα λόγια, το μοναδικό κριτήριο διακρίσεως μεταξύ των μελών των δύο κατηγοριών είναι το του φύλου· η διαφορά μεταχειρίσεως δεν απορρέει από την ύπαρξη άλλων χαρακτηριστικών που θα μπορούσαν κυρίως ή προεχόντως, αλλά όχι αποκλειστικά, να απαντώνται σε άτομα του ενός ή του άλλου φύλου.

53. Συνεπώς, το γεγονός ότι οι παροχές είναι πιθανό να καταβάλλονται επί μακρότερον προκειμένου περί γυναικών, ακόμη και σε συνδυασμό με την ανάγκη χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως του συνταξιοδοτικού συστήματος, δεν δικαιολογεί επαρκώς τη χρήση αναλογιστικών συντελεστών σχετικών με το φύλο μόνον ως προς τη μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, η εκτίμηση δε του Πρωτοδικείου επί του ζητήματος αυτού δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

56. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μια διαφορά μεταχειρίσεως λόγω φύλου δεν αποτελεί παράνομη διάκριση εάν «δικαιολογείται από παράγοντες αντικειμενικούς και ξένους προς οποιαδήποτε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο»¹⁹. Προφανώς, αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν η διάκριση είναι έμμεση, όχι όταν από την ίδια της τη φύση θεμελιώνεται στο φύλο²⁰.

54. Επιπροσθέτως, λαμβάνοντας υπόψη τη σαφέστατη απαίτηση περί ίσης μεταχειρί-

19 — Βλ., π.χ., απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1999, C-167/97, Seymour-Smith και Perez (Συλλογή 1999, σ. I-623, σκέψεις 60 και 65).

20 — Βλ. επίσης τις προτάσεις μου στην υπόθεση C-79/99, Schnorbus (απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2000, Συλλογή 2000, σ. I-10997, σημεία 30 επ.).

57. Επί του προκειμένου, όπως αποφάνθηκε το United States Supreme Court με την απόφαση *Manhart*²¹ και υπό περιστάσεις εν πολλοίς παρεμφερείς με αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, δεν είναι δυνατόν «να ειπωθεί ότι μια αναλογιστική διάκριση βασιζόμενη αποκλειστικά στο φύλο “βασίζεται σε οποιονδήποτε άλλον παράγοντα εκτός από το φύλο”. Το φύλο είναι ακριβώς το στοιχείο στο οποίο βασίζεται».

58. Επισημάνθηκε ότι τέτοιου είδους περιπτώσεις εμπεριέχουν μια γενίκευση η οποία είναι «αναντίρρητα αληθής: οι γυναίκες, ως κατηγορία, ζουν όντως περισσότερο από τους άνδρες [...] Είναι εξίσου αληθές, ωστόσο, ότι όλα τα άτομα που υπάγονται σε αντίστοιχες κατηγορίες δεν έχουν [απαραιτήτα] κοινά τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τον μέσο εκπρόσωπο της κατηγορίας. Πολλές γυναίκες δεν ζουν όσο ο μέσος άνδρας και πολλοί άνδρες ζουν περισσότερο από τη μέση γυναίκα»²².

59. Με άλλα λόγια, η διάκριση του εν λόγω είδους προσδίδει σε άτομα τα μέσα χαρακτηριστικά της κατηγορίας στην οποία ανήκουν. Αναφορικά με το άτομο, δεν νομίζω ότι τέτοια μέσα χαρακτηριστικά είναι δυνατό να περιγραφούν ως «αντικειμενικά». Αυτό που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό (και επομένως απαγορεύεται) στην περίπτωση τέτοιας διακρίσεως είναι η επίκληση χαρακτηριστικών που εξάγονται εμμέσως από την κατηγορία για να προσδοθούν στο

άτομο, σε αντίθεση με τη χρήση χαρακτηριστικών που διακρίνουν αυθεντικά το άτομο από άλλα και είναι δυνατό να δικαιολογούν διαφορετική μεταχείριση.

60. Προκειμένου να σχετικοποιήσουμε μια ανάλογη διάκριση, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να υποτεθεί μια κατάσταση στην οποία τα στατιστικά στοιχεία (όπως είναι κάλλιστα πιθανό) μπορεί να αποδεικνύουν ότι μέλη μιας εθνικής ομάδας ζουν κατά μέσον όρο περισσότερο απ' ό,τι τα άτομα μιας άλλης. Το να λάβουμε υπόψη τις διαφορές αυτές κατά τον καθορισμό της αντιστοιχίας μεταξύ εισφορών και δικαιωμάτων σύμφωνα με το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα θα ήταν εντελώς ανεπίτρεπτο, ουδόλως θεωρώ δε πιο αποδεκτή τη χρήση του κριτηρίου του φύλου αντί της εθνικής προελεύσεως²³.

61. Για να επιστρέψουμε στην έννοια της συντάξεως ως ετεροχρονισμένης αμοιβής, δεν θα ήταν ποτέ δυνατό να θεωρηθεί αποδεκτή η κατάρτιση πινάκων εμφανόντων τη μέση διάρκεια του χρόνου υπηρεσίας στα κοινοτικά όργανα ανδρών και γυναικών αντίστοιχα και η καταβολή υψηλότερων μισθών στα μέλη του ενός φύλου με το πρόσχημα ότι άλλως θα ελάμβαναν λιγότερα απ' ό,τι τα μέλη του άλλου φύλου κατά τη συνολική διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Αυτό δεν θα ενείχε μόνον άδικη

21 — *Los Angeles Department of Water and Power v Manhart* (1978) 435 US 702, σ. 712 και 713.

22 — Όπ.π., σ. 707-708.

23 — Αντισταθμίζονται ότι αυτού του είδους η προσέγγιση παρουσιάζει ένα πρόσθετο αμφιλεγόμενο χαρακτηριστικό καθότι η υπαγωγή ατόμων σε εθνικές ομάδες θα ήταν εξαιρετικά αυθαίρετη, πλην όμως το παράδειγμα διατηρεί την αξία του ακόμη και αν αγνοηθεί η παράμετρος αυτή.

διάκριση μεταξύ ατόμων βάσει των μέσων αξιών της κατηγορίας υπαγωγής τους, αλλά θα αποτελούσε παραγνώριση και της αρχής της αποδόσεως ίσης αξίας σε ίση υπηρεσία. Και όμως παρόμοια αιτιολογία προβάλλεται προς στήριξη της διαφορετικής μεταχειρίσεως των μεταφορών —ετεροχρονισμένης αμοιβής— στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα.

62. Βεβαίως, ορισμένες διατάξεις κοινοτικού δικαίου που απαγορεύουν την άνιση μεταχείριση σε ιδιαίτερους τομείς εξαιρούν από την απαγόρευση ειδικά ορισμένα είδη μεταχειρίσεως. Εκ των προπαρατεθεισών, η οδηγία 86/378 επιτρέπει τη διαφορετική μεταχείριση προκειμένου περί μεταφορές συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στην περίπτωση συνταξιοδοτικών συστημάτων με καθορισμένες παροχές χρηματοδοτούμενων με κεφαλαιοποίηση²⁴.

63. Εντούτοις, ακόμη και αν η οδηγία ήταν εφαρμοστέα —απευθύνεται στα κράτη μέλη και εφαρμόζεται στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης—, η εξαίρεση δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής, διότι το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα δεν είναι σύστημα χρηματοδοτούμενο με κεφαλαιοποίηση.

24 — Βλ. σημεία 8 έως 10 ανωτέρω.

64. Σε κάθε περίπτωση, θεωρώ ότι η απαγόρευση διακρίσεων λόγω φύλου είναι τόσο θεμελιώδης²⁵ ώστε οποιαδήποτε εξαίρεση ή παρέκκλιση από αυτήν πρέπει να οριοθετηθεί αυστηρότατα και μπορεί να τύχει εφαρμογής μόνο σε εκείνους τους σαφώς καθορισμένους τομείς για τους οποίους έχει προβλεφθεί. Εν προκειμένω, σε αντίθεση με όσα προβλέπει η οδηγία 86/378, δεν υφίσταται ρητή έγκριση ούτε και δίδεται κάποια αιτιολογία στους κανόνες εφαρμογής.

65. Τέλος, δεν μπορώ να συμμεριστώ τον ισχυρισμό του Συμβουλίου ότι η εξάλειψη της επίδικης διαφοράς μεταχειρίσεως θα κατέληγε σε διάκριση σε βάρος των ανδρών επειδή οι άνδρες συνταξιούχοι υπάλληλοι, λόγω της βραχύτερης διάρκειας ζωής τους, θα ελάμβαναν, ως κατηγορία, μικρότερο συνολικά ποσό συντάξεων από τις γυναίκες συνταξιούχους υπαλλήλους, προκειμένου περί μεταφοράς στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα του ιδίου ποσού (εάν υποθεθεί ότι όλοι οι άλλοι συντελεστές είναι όμοιοι).

25 — Βλ., λ.χ., τέταρτη αιτιολογική σκέψη στο προοίμιο της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στην εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16): «η ισότητα ενώπιον του νόμου και η προστασία όλων των ατόμων έναντι των διακρίσεων αποτελεί οικουμενικό δικαίωμα αναγνωρισθέν από την οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεως εις βάρος των γυναικών, τα σύμφωνα των Ηνωμένων Εθνών για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα και από την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συμβαλλόμενα μέρη των οποίων είναι όλα τα κράτη μέλη».

66. Καταρχάς, η συλλογιστική αυτή, εάν υποθεθεί ότι ευσταθεί, θα έπρεπε να ισχύει και για τις εισφορές που κρατούνται από τους μισθούς των εν ενεργεία υπαλλήλων —το ποσοστό των κρατήσεων θα έπρεπε να είναι υψηλότερο για τις γυναίκες υπαλλήλους— και δεν νομίζω ότι αυτή ήταν η πρόθεση του Συμβουλίου.

67. Ακόμη μεγαλύτερη σημασία παρουσιάζει όμως το ότι —και τούτο φαίνεται ως θεμελιωδώς εσφαλμένη αντίληψη τόσο στα επιχειρήματα του Συμβουλίου όσο και στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση— το Συμβούλιο συγχέει το κόστος του συστήματος με την παροχή προς τους δικαιούχους.

68. Αναντίρρητα, το τελικό κόστος καταβολής συντάξεων (εν αντιθέσει με την καταβολή εφάπαξ κατ' αποκοπήν ποσού επ' ευκαιρία της συνταξιοδότησεως, επιλογή που δεν είναι διαθέσιμη στο πλαίσιο του κοινοτικού συστήματος) αυξάνεται με τη διάρκεια ζωής του δικαιούχου. Εφόσον οι γυναίκες ζουν κατά μέσον όρο περισσότερο από τους άνδρες, είναι πιθανό ότι ως κατηγορία θα προκαλέσουν υψηλότερο κόστος στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Εντούτοις, για κάθε δικαιούχο, ανεξαρτήτως φύλου, η σύνταξη καταβάλλεται ισοβίως. Η αξία της εξαρτάται αποκλειστικά από το εβδομαδιαίο, μηνιαίο ή ετήσιο ποσό αυτής και σκοπός της είναι να παρέχει ένα ορισμένο επίπεδο τακτικού εισοδήματος όσο βρίσκεται εν ζωή ο δικαιούχος²⁶. Το συνολικό ποσό που θα έχει καταβληθεί μέχρι

τον θάνατο του δικαιούχου δεν ασκεί από αυτή την άποψη επιρροή.

69. Συνεπώς, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι οι βαλλόμενες διατάξεις των κανόνων εφαρμογής του Συμβουλίου εισάγουν δυσμενή διάκριση λόγω φύλου και δεν είναι δυνατό να δικαιολογηθούν. Παραβιάζουν τόσο τη γενική αρχή της ισότητας όσο και τις ειδικότερες εκφράσεις της, ήτοι την αρχή της ισότητας αμοιβών και την απαίτηση περί ίσης μεταχειρίσεως χωρίς αναφορά στο φύλο που διατυπώνεται στο άρθρο 1α, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, οπότε η αρχική ένσταση της M.-L. Lindorfer περί ελλείψεως νομιμότητας θα έπρεπε να έχει γίνει από αυτή την άποψη δεκτή.

70. Τέλος, πρέπει, πάντως, να καταστήσω σαφές ότι η προπαρατεθείσα ανάλυση αφορά τον ΚΥΚ και το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα. Παρότι πολλές από τις ανωτέρω εκτιμήσεις έχουν γενική αξία, δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί ότι μπορεί να οδηγήσουν σε διαφορετικά συμπεράσματα σε άλλες περιπτώσεις. Τα εθνικά συνταξιοδοτικά συστήματα διέπονται από τις διατάξεις των οδηγιών που προαναφέρθηκαν και όχι από τον ΚΥΚ, ενώ είναι επίσης ενδεχόμενο να χρηματοδοτούνται με τρόπο διαφορετικό από το κοινοτικό σύστημα· η παρούσα ανάλυση δεν θέτει κατά την άποψή μου σε αμφισβήτηση, λ.χ., τις αποφάσεις επί των υποθέσεων Coloroll²⁷ ή Neath²⁸. Ακό-

26 — Και, ενδεχομένως, η ή ο επιζών σύζυγος.

27 — Απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 1994, C-200/91 (Συλλογή 1994, σ. I-4389).

28 — Απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 1993, C-152/91 (Συλλογή 1993, σ. I-6935).

μη λιγότερο στενή σχέση υπάρχει με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της ασφαλίσεως αυτοκινήτου ή της ασφαλίσεως ζωής, όπου είναι ενδεχόμενο να πρέπει να ληφθούν υπόψη πολύ διαφορετικοί συντελεστές.

Διάκριση λόγω ηλικίας

71. Η Μ.-L. Lindorfer βάλει κατά της χρήσεως ασφαλιστικών ισοδυνάμων που είναι πάντα υψηλότερα, και επομένως λιγότερο ευνοϊκά, για τους μεγαλύτερης ηλικίας υπαλλήλους²⁹, αιτίαση παρεμφερής με την αντίστοιχη περί διακρίσεως λόγω φύλου που εξετάστηκε ανωτέρω.

72. Η συνέπεια της αυξήσεως των ασφαλιστικών ισοδυνάμων αναλόγως της ηλικίας είναι ότι, προκειμένου περί ίσου ποσού που μεταφέρεται από το ίδιο εθνικό σύστημα και ενώ όλοι οι λοιποί συντελεστές όπως το φύλο και ο βαθμός είναι όμοιοι, θα αναγνωρισθούν λιγότερα πρόσθετα συντάξιμα έτη (επομένως τελικά και μικρότερη σύνταξη) σε μεγαλύτερης ηλικίας υπάλληλο παρά σε νεότερο. Επί παραδείγματι, εφαρμόζοντας τα επίδικα ασφαλιστικά ισοδύναμα και τον μαθηματικό τύπο του άρθρου 10, παράγραφος 3, των βαλλόμενων κανόνων εφαρμογής³⁰, η μεταφορά ποσού 100 000 ευρώ στο

κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα από γυναίκα ηλικίας 35 ετών φαίνεται να θεμελιώνει δικαίωμα θεωρητικής συντάξεως ύψους 9 032 ευρώ, ενώ μεταφορά του ίδιου ποσού από γυναίκα ηλικίας 55 ετών δικαίωμα συντάξεως ύψους 6 664 ευρώ³¹.

73. Με τη σκέψη 83 της αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο εκτίμησε ότι μια τέτοια διαφορά μεταχειρίσεως δικαιολογείται κυρίως από συντελεστές που ασκούν άμεση επιρροή στη χρηματοοικονομική ευθύνη της Κοινότητας έναντι κάθε υπαλλήλου ατομικά και που η χρηστή διαχείριση απαιτεί να ληφθούν υπόψη. Η συλλογιστική του σε αυτό το σημείο απορρέει από την εκτίμηση της σκέψεως 82, σύμφωνα με την οποία υπάλληλος που μεταφέρει κεφάλαιο στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα βρίσκεται σε αντικειμενικά διαφορετική θέση από εκείνον που καταβάλλει εισφορές λόγω της εργασίας του σε κοινοτικό όργανο.

74. Οι αντιρρήσεις της Μ.-L. Lindorfer συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με αυτές που προβάλλει σε σχέση με τη διάκριση λόγω φύλου: το Πρωτοδικείο δεν εξήγησε κατά ποιο τρόπο οι προαναφερθέντες συντελεστές ασκούσαν επιρροή ούτε, εάν ασκούσαν επιρροή, πώς θα μπορούσε να γίνει αντικειμενική διάκριση μεταξύ εισφορών υπό τη μορφή μεταφοράς κεφαλαίου και εισφορών υπό τη μορφή κρατήσεων από τον

29 — Βλ. σημεία 18 και 19 ανωτέρω.

30 — Όπ.π.

31 — Στρογγυλοποιούμενα στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό, τα ασφαλιστικά στατιστικά ισοδύναμα είναι 11,071 για γυναίκα ηλικίας 35 ετών και 15,007 για γυναίκα ηλικίας 55 ετών. Η υποθετική σύνταξη θα πρέπει βεβαίως να μετατραπεί στη συνέχεια σε συντάξιμα έτη σύμφωνα με το δεύτερο σκέλος του μαθηματικού τύπου, ο αρχικός υπολογισμός όμως αποδεικνύει τη διαφορά μεταξύ των δύο αποτελεσμάτων όταν όλες οι λοιπές παράμετροι είναι πανομοιότυπες.

μισθό, αφού τα ασφαλιστικά στατιστικά δεδομένα χρησιμοποιούνται μόνον κατά τον υπολογισμό συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στην πρώτη περίπτωση.

75. Έχω ήδη εξετάσει αυτές τις αιτιάσεις σε σχέση με τη συλλογιστική που αιτιολογεί τη διάκριση λόγω φύλου, από διάφορες δε απόψεις η ανάλυσή μου είναι παρεμφερής όσον αφορά το ζήτημα της διακρίσεως λόγω ηλικίας.

76. Έχει τη μεγαλύτερη σημασία ότι οι υπάλληλοι κάθε ηλικίας τυγχάνουν πανομοιότυπης μεταχειρίσεως σε ό,τι αφορά τις συνταξιοδοτικές εισφορές που κρατούνται από τον μισθό. Εάν πρόκειται να δικαιολογηθεί η διαφοροποιημένη μεταχείριση στην περίπτωση μεταφορών προς το κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα, τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι υφίσταται αντικειμενική διαφορά μεταξύ μεταφορών και εισφορών εκ μισθού.

77. Οι συντελεστές που απαριθμούνται στη συλλογιστική του Πρωτοδικείου είναι: (1) η πιθανή χρονική διάρκεια κατά την οποία το κεφάλαιο που μεταφέρθηκε θα εμφανίζεται στον κοινοτικό προϋπολογισμό, (2) η αναμενόμενη εξέλιξη της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου, (3) η πιθανότητα να του καταβληθούν οι οικείες παροχές και (4) η πιθανή διάρκεια καταβολής των παροχών αυτών.

78. Από τους τέσσερις αυτούς συντελεστές, οι (2) και (4) μπορούν να συνδυαστούν σαφώς με τις στατιστικές για το προσδόκιμο ζωής όπως αντικατοπτρίζεται στα ασφαλιστικά ισοδύναμα και είναι σχετικοί με τον υπολογισμό της έκτασης της μέλλουσας ευθύνης του κοινοτικού συστήματος. Εντούτοις, δεν υπάρχει στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κάποια ένδειξη για τους λόγους εξαιτίας των οποίων οι συντελεστές αυτοί είναι σχετικοί με τις μεταφορές [συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων], όχι όμως και με τις εισφορές μέσω κρατήσεων από τον μισθό· νομίζω ότι είναι αμφίβολη η δυνατότητα διάκρισης βάσει αντικειμενικών λόγων και όχι πολιτικής.

79. Η αναμενόμενη εξέλιξη της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου (2) αποτελεί ενδεχομένως συντελεστή ασκούντα επιρροή επί του συνολικού κόστους της συντάξεως που θα καταβληθεί τελικά, δεδομένου ότι η σύνταξη ισούται με ένα ποσοστό του τελευταίου μισθού. Ωστόσο, αν όλοι οι λοιποί συντελεστές του υπολογισμού της μεταφοράς παραμένουν όμοιοι³², δεν είναι σαφές ότι υπάλληλος που προσελήφθη σε μεγαλύτερη ηλικία θα καταλήξει φυσιολογικά να δικαιούται υψηλότερο μισθό. Πιο πιθανό μοιάζει να επιτύχει αυτό ο νεότερος υπάλληλος, λόγω της πλέον μακροχρόνιας σταδιοδρομίας, και συνεπώς να λάβει μεγαλύτερες συνταξιοδοτικές παροχές. Το γεγονός ότι μια πιο μακροχρόνια σταδιοδρομία προϋποθέτει και την καταβολή υψηλότερων συνολικά εισφορών με τη μορφή κρατήσεων από τον μισθό δεν είναι καθοριστικό για τη

32 — Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ασφαλιστικά στατιστικά ισοδύναμα διακρίνουν απλώς βάσει του κριτηρίου της ηλικίας, ενώ συντελεστές όπως ο βαθμός προσλήψεως εισάγονται σε μεταγενέστερο στάδιο στον υπολογισμό.

μεταχείριση των εισφορών που λαμβάνουν τη μορφή μεταφοράς από εθνικό συνταξιοδοτικό σύστημα, καθότι ο αριθμός των συνταξιωμένων ετών που καθορίζεται από τις κρατήσεις από τον μισθό είναι εντελώς ανεξάρτητος από τα πρόσθετα συντάξιμα έτη που καθορίζονται βάσει της μεταφοράς.

συνεπώς ορισμένο κεφάλαιο που μπορεί να επενδυθεί και να μεταφερθεί, έτσι ώστε να αποκτά ουσία η παραμονή καταβληθέντων ποσών στη διάθεση του προϋπολογισμού για μεγαλύτερο ή μικρότερο χρονικό διάστημα.

80. Τέλος, νομίζω ότι είναι αμφίβολης αξίας η αναφορά στην πιθανή χρονική διάρκεια κατά την οποία το κεφάλαιο που μεταφέρθηκε θα εμφανίζεται στον κοινοτικό προϋπολογισμό (1). Ελλείψει χρηματοδοτήσεως με κεφαλαιοποίηση είναι δύσκολο να στηριχθεί αιτιολογία επί του κεφαλαίου που καταλείπεται στη διάθεση του προϋπολογισμού, ο οποίος πρέπει να είναι ισοσκελισμένος ως προς τα έσοδα και τα έξοδα³³ και υπόκειται στη θεμελιώδη αρχή του «ενιαυσίου», που απαιτεί κατ' ουσίαν τον προσδιορισμό εσόδων και πιστώσεων σε ετήσια βάση³⁴.

82. Μολονότι είναι, ενδεχομένως, δυνατό να αμφισβητηθεί η ορθότητα της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου ως προς αυτόν τον υπολογισμό μέσω λεπτομερέστερης δημοσιονομικής αναλύσεως, δεν νομίζω να μπορεί να λεχθεί ότι η M.-L. Lindorfer έπραξε κάτι τέτοιο.

81. Πάντως, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι, αφενός μεν, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που μεταφέρονται στον κοινοτικό προϋπολογισμό αποτελούν πραγματικό έσοδο, σε αντίθεση με τις απλές περικοπές δαπανών όπως στην περίπτωση των εισφορών από μισθούς, αφετέρου δε, η ανάγκη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού και η αρχή του «ενιαυσίου» δεν αποτελούν τόσο άκαμπτες αρχές ώστε να αποκλείουν τη μεταφορά ποσών από ένα έτος στο επόμενο³⁵. Υπάρχει

83. Επιπροσθέτως, θεωρώ αναγκαία την εξέταση της φύσεως της διακρίσεως λόγω ηλικίας, καθώς και της απαγορεύσεώς της, σε σύγκριση προς τη διάκριση λόγω φύλου.

84. Το φύλο αποτελεί κατ' ουσία δυαδικό κριτήριο, ενώ η ηλικία αποτελεί απλώς σημείο σε κλίμακα. Η διάκριση λόγω φύλου που βασίζεται σε στατιστικούς πίνακες είναι συνεπώς μια εξαιρετικά «χονδροειδής» μορφή διακρίσεως, η οποία προϋποθέτει εντελώς απόλυτες γενικεύσεις, ενώ η διάκριση λόγω ηλικίας μπορεί να είναι κλιμακούμενη και να στηρίζεται σε λεπτότερες γενικεύσεις.

33 — Άρθρο 268 της Συνθήκης ΕΚ.

34 — Άρθρο 6 επ. του ισχύοντος δημοσιονομικού κανονισμού [κανονισμός (ΕΚ, Ευράτομ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 2002, L 248, σ. 1)] και οι αντίστοιχες διατάξεις, ιδίως τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977 (ΕΕ 1977, L 356, σ. 1).

35 — Το 2004, π.χ., το διαθέσιμο πλεόνασμα από το προηγούμενο δημοσιονομικό έτος ήταν περίπου 5,7 δισεκατομμύρια ευρώ.

85. Επιπλέον, στο δίκαιο και στην κοινωνία γενικά, η ίση μεταχείριση ανεξαρτήτως

φύλου θεωρείται πλέον ως θεμελιώδης και υπέρτερη αρχή που πρέπει να τηρείται και να ενισχύεται κατά το δυνατόν, ενώ η ιδέα της ίσης μεταχειρίσεως ανεξαρτήτως ηλικίας υπόκειται σε πολυάριθμες προϋποθέσεις και εξαιρέσεις, όπως τα διαφόρων ειδών όρια ηλικίας, συχνά νομικώς δεσμευτικά, τα οποία θεωρούνται όχι απλώς αποδεκτά αλλά ευεργετικά και ενίοτε απαραίτητα.

86. Ειδικότερα, η ηλικία είναι κριτήριο εγγενές στα συνταξιοδοτικά συστήματα και ορισμένες διακρίσεις λόγω ηλικίας είναι αναπόφευκτες στο πλαίσιο αυτό.

87. Στο κοινοτικό δίκαιο, η απαγόρευση διακρίσεων λόγω ηλικίας όχι μόνον έχει θεσπισθεί συνοδευόμενη από πολύ περισσότερες επιφυλάξεις και περιορισμούς σε σχέση με την απαγόρευση διακρίσεων λόγω φύλου, αλλά αποτελεί και κατά πολύ νεότερο φαινόμενο.

88. Ενώ η αρχή της ισότητας αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία κατοχυρώθηκε με το άρθρο 119 της αρχικής Συνθήκης ΕΟΚ (πλέον άρθρο 141 της Συνθήκης ΕΚ) το 1957, η πρώτη αναφορά των συνθηκών στις διακρίσεις λόγω ηλικίας συναντάται στο άρθρο 6α της Συνθήκης ΕΚ (πλέον άρθρο 13 της Συνθή-

κης ΕΚ), το οποίο εισήχθη το 1997 με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, που τέθηκε σε ισχύ το 1999. Επιπροσθέτως, η εν λόγω διάταξη επιτρέπει απλώς στο Συμβούλιο την ανάληψη δράσεως για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω, μεταξύ άλλων, ηλικίας.

89. Στις 27 Νοεμβρίου 2000 εκδόθηκε η οδηγία για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στην εργασία³⁶, με την οποία θεσπίσθηκε γενική απαγόρευση διακρίσεων λόγω, μεταξύ άλλων, ηλικίας στον χώρο της απασχολήσεως και της εργασίας, πλην όμως υποκειμένη σε διάφορους περιορισμούς³⁷. Στις 7 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, το άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που επίσημα διακηρύχθηκε από το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στη Νίκαια τον Δεκέμβριο του 2000³⁸, απαγόρευσε κάθε διάκριση, μεταξύ άλλων και λόγω ηλικίας. Επίσης, την 1η Μαΐου 2004 περιελήφθη στον ΚΥΚ ειδική απαγόρευση διακρίσεων λόγω ηλικίας³⁹.

90. Πάντως, σημειωτέον ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στην υπό κρίση υπόθεση

36 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 25 ανωτέρω.

37 — Ειδικότερα, το άρθρο 6, παράγραφος 2, επιτρέπει στα κράτη μέλη να «προβλέπουν ότι δεν συνιστά διάκριση λόγω ηλικίας, όσον αφορά τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο καθορισμός ηλικίας για την ένταξη ή την αποδοχή σε παροχές συνταξιοδοτήσεως ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού για τα καθεστώτα αυτά διαφορετικού ορίου ηλικίας για εργαζόμενους ή για ομάδες ή κατηγορίες εργαζομένων και της χρήσεως στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών κριτηρίων ηλικίας στους αναλογιστικούς υπολογισμούς, υπό τον όρο ότι αυτό δεν καταλήγει σε διακρίσεις λόγω φύλου».

38 — ΕΕ 2000, C 364, σ. 1^ο άρθρο 21.

39 — Βλ. υποσημείωση 5 ανωτέρω. Η διάταξη αυτή ακολούθησε, μεταξύ άλλων, την εγκατάλειψη το 2002 των ορίων ηλικίας προσλήψεως, κατόπιν αντιρρήσεων που είχε διατυπώσει ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής.

ελήφθη στις 3 Νοεμβρίου 2000⁴⁰ και επομένως προηγήθηκε των τριών τελευταίων προπαρατεθέντων μέτρων.

91. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω εκτιμήσεις, υποστηρίζω την άποψη ότι η M.-L. Lindorfer εντόπισε ορισμένες πλημμέλειες στη συλλογιστική του Πρωτοδικείου σε ό,τι αφορά την αιτιολογία της διαφορετικής μεταχειρίσεως αναλόγως ηλικίας που αδιαμφισβήτητα υπάρχει στον υπολογισμό των μεταφερομένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, φαίνεται να είναι δυσχερής η δικαιολόγηση της εν λόγω διαφορετικής μεταχειρίσεως βάσει της αναμενόμενης εξελίξεως της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου, της πιθανότητας καταβολής παροχών ή της πιθανής χρονικής διάρκειας καταβολής των παροχών αυτών.

92. Σε ό,τι αφορά, ωστόσο, την πιθανή χρονική διάρκεια κατά την οποία το κεφάλαιο που μεταφέρθηκε θα εμφανίζεται στον κοινοτικό προϋπολογισμό, δεν νομίζω ότι η M.-L. Lindorfer απέδειξε ότι η αιτιολογία δεν ευσταθεί, παρότι δημιουργήθηκαν ορισμένες αμφιβολίες ως προς την ορθότητά της.

93. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ενδεχόμενη αιτιολογία, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η νομοθετική απαγόρευση της διακρίσεως λόγω ηλικίας δεν είχε θεσπισθεί με τόσο κατηγορηματικό τρόπο όσο σήμερα την εποχή κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, δεν εκτιμώ ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί στο σημείο αυτό. Πάντως, δεν

πρέπει να θεωρηθεί ότι το ισχύον σύστημα είναι απρόσβλητο, δεδομένης της κατηγορηματικής απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας που περιλαμβάνεται πλέον στον ΚΥΚ.

Διάκριση λόγω ιθαγένειας

94. Εφόσον η αυτόματη χρήση σε κάθε περίπτωση του πλέον ευνοϊκού εκ των δύο μαθηματικών τύπων νομισματικής μετατροπής [εκδοχές (i) και (ii)] οδηγεί κατά σύστημα σε ευνοϊκότερη αναλογία στην περίπτωση ορισμένων εθνικών νομισμάτων, η οποιαδήποτε εμπειρεχόμενη δυσμενής διάκριση θα φαίνεται να βασίζεται στην ιθαγένεια. Αν και δεν θα έχουν την ιθαγένεια ορισμένου κράτους όλοι οι υπάλληλοι που μεταφέρουν ποσά από το νόμισμα του κράτους αυτού, υπάρχει εξαιρετικά μεγάλη πιθανότητα να την έχουν στη σημαντική πλειονότητα των περιπτώσεων.

95. Πρωτοδίκως, η M.-L. Lindorfer υπέβαλε συγκριτικούς πίνακες με σκοπό να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιας διακρίσεως. Το Συμβούλιο αμφισβήτησε την ακρίβεια και/ή τη λυσιτέλεια των εν λόγω στοιχείων και απάντησε εγγράφως στις σχετικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

40 — Βλ. σημείο 26 ανωτέρω.

96. Επ' αυτού, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι οι εν λόγω πίνακες εμφάνιζαν αντιφάσεις, αφορούσαν καταστάσεις μη συγκρίσιμες από ορισμένες απόψεις με αυτήν της M.-L. Lindorfer και επομένως δεν ήταν λυσιτελείς. Επισημάνε επίσης ότι οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών, επί των οποίων βασίζονται οι διαφορές μεταχειρίσεως, αποτελούν συντελεστές κειμένους εκτός του ελέγχου της Κοινότητας.

97. Η M.-L. Lindorfer ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο εξήγαγε εσφαλμένα συμπεράσματα από τα πραγματικά περιστατικά και ότι, επομένως, η συλλογιστική του ήταν εσφαλμένη. Η σύγκριση στην οποία προβαίνει η αναιρεσείουσα με την πραγματική περίπτωση Ισπανού υπαλλήλου δεν πρέπει να αποκλεισθεί λόγω διαφορών ηλικίας, φύλου και βαθμού. Το σημαντικό είναι η σχεδόν πλήρης ταύτιση των δύο περιπτώσεων ως προς το ασφαλιστικό ισοδύναμο και το μεταφερθέν ποσό. Το Πρωτοδικείο αγνόησε επιπλέον τους εντυπωσιακούς υπολογισμούς της αναιρεσείουσας σχετικά με τα αποτελέσματα που προκύπτουν κατά τη μεταφορά του ίδιου ποσού από άλλα νομίματα.

98. Συμφωνώ με το Πρωτοδικείο ως προς το ότι, λόγω της χρήσεως μεταβαλλόμενων παραμέτρων, οι εν λόγω πίνακες δεν αποδεικνύουν σαφώς την ύπαρξη ή την έκταση της διαφοράς μεταχειρίσεως.

99. Εξάλλου, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το Πρωτοδικείο, ως τελικός κριτής διαφορών

επί πραγματικών περιστατικών, θα όφειλε να αναλύσει ενδελεχέστερα τα στοιχεία, εφόσον είναι σαφώς ενδεικτικά τέτοιας διαφοράς.

100. Επιπλέον, νομίζω ότι ορισμένοι από τους κανόνες που διέπουν την εκδοχή (i) είναι ενδεχομένως αμφισβητήσιμοι. Επί παραδείγματι, εφόσον οι εισφορές στο εθνικό σύστημα καταβλήθηκαν μεταξύ του 1985 και του 1995, γιατί θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των ετών 1972 και 1984; Μοιάζει ακόμη δυσχερές να δικαιολογηθεί —και οπωσδήποτε είναι δυσχερές εάν η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση αποτελεί κριτήριο— κανόνας σύμφωνα με τον οποίο (όπως συνέβη στην περίπτωση του Ισπανού υπαλλήλου, την οποία παρέθεσε η M.-L. Lindorfer), όταν ο ευρισκόμενος κατόπιν εφαρμογής της μέσης συναλλαγματικής ισοτιμίας αριθμός των πρόσθετων συνταξίμων ετών, που προσμετρούνται σε αυτά του κοινοτικού συστήματος, υπερβαίνει τον αριθμό των ετών κατά τα οποία καταβάλλονταν εισφορές στο εθνικό σύστημα, τότε το αντίστοιχο πλεονάζον ποσοστό του μεταφερομένου ποσού, κατόπιν νομισματικής μετατροπής, απλώς καταβάλλεται σε χρήμα στον εν λόγω υπάλληλο.

101. Εντούτοις, ακόμη και αν η M.-L. Lindorfer εντόπισε σφάλματα στις μεθόδους μετατροπής, ως συνέπεια των οποίων υπάλληλοι που μεταφέρουν ποσά από ορισμένα νομίσματα τυγχάνουν ευνοϊκότερης αναλογίας από εκείνους που μεταφέρουν ποσά από άλλα νομίσματα, ακόμη δε και αν τα

σφάλματα αυτά δεν εξετάστηκαν από το Πρωτοδικείο τόσο ενδελεχώς όσο θα ήταν δυνατό, δεν νομίζω ότι αποδείχθηκε η ύπαρξη οποιασδήποτε προσβλητής διακρίσεως.

102. Όπως επισήμανα ανωτέρω⁴¹, η εκδοχή (i) είναι ευνοϊκή για τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο εφόσον κατά τη χρονική περίοδο καταβολής των εισφορών το νόμισμα του εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος υποχώρησε σε αξία έναντι του ευρώ (ή προηγουμένως έναντι του βελγικού φράγκου), ενώ η εκδοχή (ii) είναι ευνοϊκή εφόσον η αξία του εθνικού νομίσματος αυξήθηκε. Είναι δυνατό να προστεθεί ότι καμιά από τις δύο εκδοχές δεν είναι ευνοϊκή ή δυσμενής αν η αξία παρέμεινε σταθερή. Η δυνατότητα επιλογής (ή στην πράξη η αυτόματη εφαρμογή της ευνοϊκότερης εκδοχής) σημαίνει ότι κάθε υπάλληλος δικαιούται την πλέον ευνοϊκή από τις δύο διαθέσιμες επιλογές.

103. Ο πυρήνας της έννοιας της διακρίσεως συνίσταται στο ότι παρόμοιες καταστάσεις τυγχάνουν διαφορετικής μεταχειρίσεως ή στο ότι διαφορετικές καταστάσεις τυγχάνουν της ίδιας μεταχειρίσεως, χωρίς να προβάλλεται οποιαδήποτε αντικειμενική και λυσιτελής αιτιολογία⁴². Πάντως, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη διακρίσεως πρέπει κατά τη γνώμη μου να αποδειχθεί επίσης ότι διάδικος βρέθηκε σε μειονεκτική θέση ως αποτέλεσμα της μεταχειρίσεως της οποίας έτυχε.

104. Επί του προκειμένου, το ίδιο το γεγονός ότι η M.-L. Lindorfer θα περιερχόταν σε δυσμενέστερη θέση αν εφαρμόζοταν η εκδοχή (i), ενώ ο Ισπανός υπάλληλος, του οποίου την περίπτωση η αναιρεσείουσα συγκρίνει με τη δική της, θα περιερχόταν σε δυσμενέστερη θέση αν εφαρμόζοταν η εκδοχή (ii), αποδεικνύει ότι, αφενός μεν, υφίσταται πράγματι αντικειμενική και λυσιτελής διαφορά μεταξύ των δύο καταστάσεων, αφετέρου δε, ότι κανείς τους δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι βρέθηκε σε μειονεκτική θέση, δεδομένου ότι έκαστος έτυχε της πλέον ευνοϊκής μεταχειρίσεως.

Καθορισμός ηλικίας και μισθού σε διαφορετικά χρονικά σημεία

105. Τέλος, η M.-L. Lindorfer ενίσταται για τη μεταχείριση την οποία επιφύλαξε το Πρωτοδικείο στο επιχείρημά της ότι η εφαρμογή δύο εκδοχών κατά τον υπολογισμό του ισοτίμου σε ευρώ του υπό μεταφορά ποσού από άλλο νόμισμα συνιστά αδικαιολόγητη διάκριση επειδή η εκδοχή (i) λαμβάνει υπόψη την ηλικία και τον μισθό του υπαλλήλου κατά το χρονικό σημείο της μονιμοποίησεως, ενώ η εκδοχή (ii) λαμβάνει υπόψη την ηλικία και τον μισθό κατά την ημερομηνία της υλοποίησεως της μεταφοράς. Στην τελευταία περίπτωση, η ηλικία και το ασφαλιστικό ισοδύναμο (I) είναι αναγκαστικά υψηλότερα, ο δε μισθός (M) είναι δυνατό να είναι υψηλότερος, επηρεάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον τελικό υπολογισμό προς τα κάτω.

106. Μολονότι η M.-L. Lindorfer φαίνεται να υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν εξέτασε το επιχείρημα αυτό, το Συμβούλιο ισχυρίζεται ότι το εξέτασε, στη

41 — Σημείο 24.

42 — Όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

σκέψη 89, σημειώνοντας ότι στην περίπτωση της εκδοχής (i) αφαιρούνται από το μεταφερόμενο ποσό τόκοι σε ποσοστό 3,5 % ετησίως για την περίοδο από την ημερομηνία μονιμοποίησης του υπαλλήλου μέχρι και την ημερομηνία της υλοποίησης της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων (εξαιρουμένων των περιόδων κατά τις οποίες το ποσό δεν αναπροσαρμόστηκε ή οι τόκοι δεν αυξήθηκαν στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος από το οποίο γίνεται η μεταφορά)⁴³, ενώ δεν αφαιρούνται τόκοι σε περίπτωση εφαρμογής της εκδοχής (ii).

Τελικά συμπεράσματα

109. Καταλήγω επομένως στο συμπέρασμα ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στηρίχθηκε σε ανεπαρκή αιτιολογία στον βαθμό που δεν διαπίστωσε την ύπαρξη διακρίσεως λόγω φύλου και πρέπει να αναιρεθεί στο μέτρο αυτό.

107. Εάν αυτό συμβαίνει, τότε σαφώς το μειονέκτημα στην τελευταία περίπτωση που απορρέει από την αναφορά σε υψηλότερο ασφαλιστικό ισοδύναμο, και πιθανώς σε υψηλότερο μισθό, τουλάχιστον περιορίζεται σε σημαντικό βαθμό, ενδεχομένως δε καθίσταται και πλεονέκτημα. Παρότι από το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφοι 2 έως 4, των κανόνων εφαρμογής δεν μου φαίνεται προφανές ότι αφαιρούνται τόκοι μόνον στην περίπτωση της εκδοχής (i), η εκτίμηση αυτή του Πρωτοδικείου στηρίχθηκε σε δήλωση του Συμβουλίου, με την οποία δόθηκε απάντηση σε έγγραφη ερώτηση, η οποία δεν φαίνεται να αμφισβητείται αυτή καθαυτήν από την M.-L. Lindorfer.

110. Η υπόθεση συζητήθηκε εκτενώς κι είναι ώριμη προς εκδίκαση, οπότε το Δικαστήριο δύναται να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς σύμφωνα με το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας. Πρέπει συνεπώς να δεχθεί την ένσταση της M.-L. Lindorfer περί ελλείψεως νομιμότητας των κανόνων εφαρμογής του Συμβουλίου καθόσον η χρήση ασφαλιστικών ισοδυνάμων εισάγει διάκριση λόγω φύλου και να ακυρώσει κατά συνέπεια την προσβαλλόμενη απόφαση.

108. Υπό τις περιστάσεις αυτές, καταλήγω ότι η M.-L. Lindorfer δεν απέδειξε την ύπαρξη πλημμέλειας στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση σε ό,τι αφορά φερόμενη διάκριση που οφείλεται στο γεγονός ότι η ηλικία και ο μισθός προσδιορίζονται με αναφορά σε διαφορετικά χρονικά σημεία κατά την εφαρμογή των εκδοχών (i) και (ii).

111. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Η M.-L. Lindorfer υπέβαλε σχετικό αίτημα τόσο πρωτοδικώς όσο και με την αίτηση αναιρέσεως.

43 — Βλ. σημείο 18 ανωτέρω.

Πρόταση

112. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει ως εξής:

- να αναιρέσει την απόφαση επί της υποθέσεως T-204/01 στο μέτρο που απέρριψε την προσφυγή με την αιτιολογία ότι δεν υφίστατο απαγορευμένη διάκριση λόγω φύλου·
- να κηρύξει ανίσχυρο το άρθρο 10, παράγραφος 3, των γενικών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 2, του παραρτήματος VIII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, οι οποίοι θεσπίστηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 1992, στο μέτρο που προβλέπει τη χρήση ασφαλιστικών ισοδυνάμων τα οποία διαφέρουν αναλόγως του φύλου·
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση του Συμβουλίου της 3ης Νοεμβρίου 2000·
- να καταδικάσει το Συμβούλιο στα έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.